

ZWIĄZEK
BANKÓW
POLSKICH

Zmiany legislacyjne w zakresie restrukturyzacji gospodarstw rolnych i możliwości dochodzenia roszczeń

DR TADEUSZ BIAŁEK

**Dyrektor Zespołu Prawno – Legislacyjnego
Związku Banków Polskich**

Projekt ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne

- 8 lutego 2019 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne. Projekt ustawy ma na celu objęcie restrukturyzacją długów o charakterze pieniężnym powstałych w związku z prowadzeniem działalności rolniczej podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne.
- Restrukturyzacja ma polegać na:
  - 1) udzielaniu przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa podmiotowi prowadzącemu gospodarstwo rolne pomocy publicznej w formie:
    - a) **dopłat do oprocentowania kredytu udzielonego przez bank na sfinansowanie spłaty zadłużenia powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej,**
    - b) pożyczki na sfinansowanie spłaty zadłużenia powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej;
  - 2) **udzielaniu przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa podmiotowi prowadzącemu gospodarstwo rolne pomocy publicznej w formie gwarancji zabezpieczającej spłatę kredytu restrukturyzacyjnego;**
  - 3) przejęciu przez KOWR długu podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej w zamian za przeniesienie własności nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa.

Projekt ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne

- Z uwagi na obowiązywanie wytycznych dotyczących udzielania pomocy państwa w rolnictwie w latach 2014–2020, projekt został notyfikowany Komisji Europejskiej, która w dalszym ciągu analizuje zasady udzielania pomocy rolnikom.
- Odbiorcą pomocy w zakresie dopłaty do oprocentowania kredytów, pożyczki, czy gwarancji KOWR będą mikro, małe i średnie gospodarstwa rolne. **Duże gospodarstwa rolne, aby uzyskać wsparcie, będą potrzebować indywidualnej notyfikacji.**
- W trakcie notyfikacji KE zajęła stanowisko, zgodnie z którym **wkładem własnym mogą być tylko i wyłącznie środki pieniężne własne lub pochodzące z kredytu.** Został on ustalony w wysokości **25% dla mikro i małych gospodarstw i 40% dla średnich gospodarstw.**
- ARiMR ma udzielać dopłat do oprocentowania kredytu restrukturyzacyjnego za pośrednictwem banku na podstawie zawartej z nim umowy. Kwota kredytu restrukturyzacyjnego objętego dopłatą do oprocentowania nie może przekroczyć 5 mln, a okres kredytowania nie może być dłuższy niż 10 lat. Oprocentowanie kredytu restrukturyzacyjnego może być zmienne i stanowi sumę stopy referencyjnej WIBOR 3M.
- ARiMR opracowała projekt „Zasad udzielania kredytów na sfinansowanie spłaty zadłużenia powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej (linia KR)”, który był konsultowany ze środowiskiem bankowym i MRiRW.

Projekt ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne

- Zabezpieczeniem spłaty kredytu restrukturyzacyjnego ma być **gwarancja udzielana przez KOWR bankowi**, z którym podmiot prowadzący gospodarstwo rolne zawarł warunkową umowę kredytu restrukturyzacyjnego.
- Warunkiem udzielenia gwarancji jest zawarcie umowy o udzielenie gwarancji z podmiotem prowadzącym gospodarstwo rolne, ustanowienie hipoteki na rzecz KOWR na nieruchomości rolnej, której właścicielem jest podmiot prowadzący gospodarstwo rolne, która będzie stanowić zabezpieczenie na rzecz KWOR, na wypadek jego roszczeń wynikających z tytułu wykonania obowiązków gwaranta, wpisanie tej hipoteki do księgi wieczystej oraz wniesienie prowizji z tytułu gwarancji.
- Roszczenia KOWR mogą być zabezpieczone wyłącznie **hipoteką wpisaną w księdze wieczystej na pierwszym miejscu**.
- Projekt wzoru gwarancji był przez KOWR konsultowany ze środowiskiem bankowym.
- Związek Banków Polskich podczas prac legislacyjnych nad projektem ustawy oraz później, w toku opracowywania m.in. wielokrotnie wskazywał, że powyższy warunek związany z hipoteką na pierwszym miejscu stanowi istotną **barierę** dla skutecznego wdrożenia tego rozwiązania.

Nowelizacji ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego

- Obowiązujące od 2016 r. przepisy ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego wpływają niekorzystnie na obrót nieruchomościami rolnymi.
- W dniu 26 kwietnia 2019 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego.
- Nowelizacja nieznacznie zliberalizowała zasady obrotu ziemią rolną, m.in. poprzez wprowadzenie kolejnych wyjątków od zasady nabywania nieruchomości rolnych przez rolników indywidualnych.
- W szczególności, możliwe będzie nabycie nieruchomości rolnej w toku postępowania egzekucyjnego i upadłościowego, o co podczas prac legislacyjnych zabiegał Związek Banków Polskich.

„art. 2a ust. 1. Nabywcą nieruchomości rolnej może być wyłącznie rolnik indywidualny, chyba że ustawa stanowi inaczej.

ust. 2. Powierzchnia nabywanej nieruchomości rolnej wraz z powierzchnią nieruchomości rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rodzinnego nabywcy nie może przekraczać powierzchni 300 ha użytków rolnych ustalonej zgodnie z art. 5 ust. 2 i 3.

ust. 3. Przepisy ust. 1 i 2 nie dotyczą nabycia nieruchomości rolnej:

4)w toku postępowania restrukturyzacyjnego w ramach postępowania sanacyjnego; (...)

9)w toku postępowania egzekucyjnego i upadłościowego”.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji

- Akt prawny wydany na podstawie art. 830 kodeksu postępowania cywilnego.
- Rozporządzenie wprowadziło możliwość zaliczenia do przedmiotów niepodlegających egzekucji m.in.: budynków gospodarczych, gruntów rolnych, a ponadto, podstawowych maszyn, narzędzi i urządzeń rolniczych, w ilości niezbędnej do pracy w gospodarstwie, w tym m.in. ciągników rolniczych z maszynami i sprzętem współpracującym.
- Zgodnie z § 6, do postępowań egzekucyjnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy tego rozporządzenia.
- Powyższe przekłada się na ryzyko pozbawienia rolników dostępu do finansowania ich działalności z uwagi na brak możliwości przedstawienia wystarczającego zabezpieczenia wierzytelności.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji

- Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości powołany został **Zespół do spraw oceny regulacji prawnych z zakresu ochrony rolników indywidualnych i producentów rolnych.**
- W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Ministerstw: Sprawiedliwości, Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Inwestycji i Rozwoju, a także eksperci ze Związku Banków Polskich, Krajowego Związku Banków Spółdzielczych i Krajowej Rady Izb Rolniczych.
- Zespół ma za zadanie dokonać analizy obowiązujących przepisów dotyczących rolników, jako grupy społecznej narażonej na ryzyka związane z prowadzoną działalnością produkcyjną, w kontekście zagrożenia skierowania egzekucji do majątku rolnika i środków produkcji w rolnictwie, a także potrzeby opracowania projektów aktów prawnych zmierzających do poprawy otoczenia prawnego rolników oraz współpracujących z nimi podmiotów finansowych.
- Obecnie prace Zespołu zostały wstrzymane z uwagi na sprzeciw Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji

- Podczas I etapu prac **członkowie Zespołu zaakceptowali propozycję KNF polegającą na przywróceniu zasady nieretroakcji** poprzez planowaną zmianę Rozporządzenia, w świetle której nie będzie się go stosować do stosunków prawnych istniejących w dniu wydania nowego Rozporządzenia.
- Niezależnie od powyższego, podczas kolejnego etapu prac opracowano dwie inne propozycje zmiany Rozporządzenia.
- Po pierwsze, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozważyło wprowadzenie **ograniczenia stosowania § 1 pkt 15 i 16 Rozporządzenia**, zgodnie z którym w razie skierowania egzekucji sądowej przeciwko rolnikowi, który prowadzi gospodarstwo, egzekucji nie podlegają m.in. budynki gospodarcze i grunty rolne, niezbędne do hodowli zwierząt w proporcji uzależnionej od wielkości stada podstawowego i niezbędnej nadwyżki inwentarza oraz budynki gospodarcze magazynowe, składowe, przechowalnie oraz szklarnie, tunele foliowe.
- Ponadto, ZBP przedłożył propozycję **poprawki legislacyjnej do art. 830 KPC** w celu jednoznacznego przesądzenia, że określone w przepisach wyłączenia spod egzekucji nie mają zastosowania w przypadku dochodzenia należności przez wierzycieli rzeczowych, których wierzytelności zostały zabezpieczone rzeczowo w drodze umownej.

„2. Przepisów niniejszego artykułu nie stosuje się do egzekucji prowadzonej na wniosek wierzyciela, na rzecz którego ustanowiono hipotekę, zastaw lub zastaw rejestrowy, jeżeli jest ona prowadzona w celu zaspokojenia wierzytelności przysługujących temu wierzycielowi.”, lub

„2. Przepisów niniejszego artykułu nie stosuje się do egzekucji z rzeczy obciążonych hipoteką, zastawem lub zastawem rejestrowym, prowadzonej na wniosek wierzyciela zabezpieczonego tym prawem, jeżeli jest ona prowadzona w celu zaspokojenia wierzytelności przysługujących temu wierzycielowi.”

Outsourcing w sektorze banków spółdzielczych – stanowisko KNF

- Związek Banków Polskich podjął rozmowy z Komisją Nadzoru Finansowego dot. nieuwzględnienia przez **Wytyczne EBA** specyfiki usług świadczonych przez bank zraszający na rzecz banków spółdzielczych i brak odstępstw od zasad postępowania przy outsourcingu, gdy outsourcerem jest bank spółdzielczy a insourcerem bank zraszający.
- Komisja Nadzoru Finansowego podzieliła powyższe postulaty.
- Nadzór nad działalnością banków w zakresie outsourcingu procesów lub czynności **powinien uwzględniać zasadę proporcjonalności**.
- Zasady zarządzania – w tym dot. outsourcingu powinny być spójne z indywidualnym profilem ryzyka, charakterem i modelem biznesowym oraz skalą i złożonością działalności.
- Stosowanie zasady proporcjonalności jest uzasadnione w zakresie współpracy banków spółdzielczych funkcjonujących w formule zrzeczeń.

Outsourcing w sektorze banków spółdzielczych – stanowisko KNF

- Umowy zawierane przez banki – członków zrzeszenia z bankiem zrzeszającym dotyczące czynności lub świadczenia usług przez bank zrzeszający zdaniem KNF **nie stanowią umów outsourcingu bankowego, jeżeli taka umowa jest zawierana w wykonaniu zobowiązania zawartego w umowie zrzeszenia.**
- Powierzenie bankowi zrzeszającemu czynności w rozumieniu art. 19 ust. 2 pkt 8 ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających wykonywanych na rzecz zrzeszonych banków, jak również świadczenie usług nie jest powierzeniem w reżimie Prawa bankowego.
- Jeśli bank zrzeszający świadczy na rzecz banku zrzeszonego czynności nieprzewidziane w umowie zrzeszenia – zastosowanie mają przepisy art. 6a-6d Prawa bankowego.
- W dniu **16 września 2019 r. KNF wydała stanowisko**, w którym uwzględniono uwagę ZBP dot. zapewniania odpowiedniego **okresu przejściowego (30 czerwca 2020 r.)** w stosowaniu wytycznych EBA oraz **zasady proporcjonalności.**

ZWIĄZEK
BANKÓW
POLSKICH

Dziękuję za uwagę!